

## บทที่ 5

### สรุปและข้อ เสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลางในเขต กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อต้องการให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างในกรุงเทพมหานคร ณ ปัจจุบันว่ามีความเป็นอยู่อย่างไร ลักษณะพื้นฐาน ลักษณะการทำงาน การอยู่อาศัยในบริเวณแหล่งก่อสร้าง ปัญหาในการทำงานตลอดจนทัศนคติที่มีต่องาน ที่อยู่อาศัยที่อาศัยจัดให้และความต้องการต่างๆ โดยทำการศึกษาแรงงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลางที่เป็นหัวหน้าครอบครัว และพักอาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 36 เขต แบ่งขนาดกลุ่มก่อสร้างขนาดเล็ก และขนาดกลางทั้งสิ้น 100 คน แบ่งเป็นขนาดเล็ก 60 คน ได้แก่ คนทำงานอยู่ในโครงการ ทาวเฮ้าส์ อาคารพาณิชย์ ที่พักอาศัยในแหล่งก่อสร้างนั้นๆ ไม่เกิน 50 คน และกลุ่มขนาดกลาง 40 คน ได้แก่ คนงานที่ทำงานก่อสร้างโครงการ คอนโดมิเนียม อาคารพาณิชย์ที่อยู่อาศัยกันหลายๆ อาคารสำนักงาน ที่พักอาศัยในแหล่งงานก่อสร้างนั้นๆ ไม่เกิน 100 คน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนงานก่อสร้างทั้ง 100 คนนั้น จะดูความอัตราส่วนของการเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยแต่ละ เขตแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) การศึกษาวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

#### 1. ลักษณะของงานก่อสร้างขนาดกลางและขนาดเล็ก

ลักษณะของงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลางที่ได้ทำการศึกษาวิจัย จะไม่ค่อยแตกต่างกันมาก งานก่อสร้างขนาดเล็กที่ทำการศึกษาวิจัย จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างอาคารพักอาศัยที่มีคนงานไม่เกิน 50 คน ทำการก่อสร้างโครงการประเภท บ้านเดี่ยว ทาวเฮ้าท์ โดยมีพื้นที่เพียงพอในบริเวณก่อสร้างเพื่อให้คนงานได้พักอาศัย มีระยะเวลาการก่อสร้างไม่เกิน 1 ปี แล้วจึงย้ายที่พักอาศัยไปยังสถานที่ก่อสร้างใหม่ ซึ่งลักษณะงานก่อสร้างขนาดเล็กที่ทำการสำรวจพบว่า เป็นงานก่อสร้างจ้างเหมาทำการพื้นที่ของเจ้าของงาน เพื่อสำหรับที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะ ไม่ใช่เพื่อการพาณิชย์

สำหรับงานก่อสร้างขนาดกลางมีลักษณะงานก่อสร้างที่ต้องอาศัยคนงานทำการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยตั้งแต่ 50- 100 คน ราคาค่าก่อสร้างไม่เกิน 10 ล้านบาทมีระยะเวลาก่อสร้าง 1-2 ปี

ทำการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัยประเภท อาคารที่อยู่อาศัยหลายๆยูนิต อพาร์ทเมนท์ อาคารพาณิชย์ คอนโดมิเนียมขนาดกลาง เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัย ที่พักอาศัยของแรงงานที่อาศัยในบริเวณก่อสร้างในเขตต่างๆ 33 เขต จาก 36 เขต ในกรุงเทพมหานคร พบว่าพื้นที่พักอาศัยและตำแหน่งที่ตั้งของบ้านพักแรงงานในบริเวณก่อสร้าง ขึ้นอยู่กับลักษณะความกว้าง ความยาว และตำแหน่งที่ตั้งบริเวณของสถานที่ก่อสร้าง ตลอดจนลักษณะของอาคารก่อสร้าง

วิธีการจัดที่พักอาศัยสำหรับแรงงาน นายจ้างที่เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง จะเป็นผู้จัดที่พักอาศัยให้แก่แรงงานในบริเวณสถานที่ก่อสร้าง สำหรับงานก่อสร้างขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะจัดที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณสถานที่ก่อสร้างเกือบทั้งหมด ส่วนงานก่อสร้างขนาดกลางที่มีคนงานจำนวนมาก พื้นที่พักอาศัยไม่เพียงพอ นายจ้างจะจัดที่พักอาศัยให้คนงานอยู่นอกบริเวณสถานที่ก่อสร้าง โดยออกค่าเช่าพื้นที่ให้แล้วจัดรถรับส่งบางส่วน ทั้งงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลางนายจ้างจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด ทั้งค่าเช่าที่พัก ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า

## 2. ลักษณะที่อยู่อาศัยของแรงงาน

ลักษณะที่ตั้งของห้องพักคนงาน จะปลูกสร้างในบริเวณสถานที่ก่อสร้าง โดยตำแหน่งห้องพักคนงาน จะขึ้นอยู่กับบริเวณสถานที่ก่อสร้าง ถ้าพื้นที่ทางด้านโคของสถานที่ก่อสร้างมีพื้นที่เพียงพอ จะใช้สถานที่นั้นเป็นที่ตั้งของบ้านพักคนงาน โดยลักษณะที่ตั้งของห้องพักคนงาน จะหันหน้าเข้าหาสิ่งปลูกสร้าง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการทำงาน และจะปลูกสร้างห้องพักคนงานขนานข้างกับอาคารก่อสร้าง

ลักษณะของห้องพักจะเป็นเรือนแถวชั้นเดียว มีบันไดเป็นสถานที่ก่อสร้างขนาดกลางที่ต้องใช้จำนวนคนงานก่อสร้างมาก และพื้นที่ปลูกสร้างห้องพักคนงานมีน้อย นายจ้างจะปลูกเป็นเรือนแถวสองชั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าลักษณะของห้องพักคนงาน ขึ้นอยู่กับพื้นที่ว่างรอบๆอาคารก่อสร้าง พื้นที่ห้องคนงานแต่ละห้อง จะมีพื้นที่ประมาณ 8-9 ตารางเมตร พื้นห้องจะยกสูง และในแต่ละห้องจะพักอาศัยอยู่กันประมาณ 2-3 คน ถ้าคนงานก่อสร้างมีครอบครัวก็จะให้อาศัยอยู่ในห้องพักเดียวกัน

วัสดุที่ใช้สำหรับปลูกสร้างห้องพักคนงาน โดยส่วนใหญ่จะสร้างด้วยสังกะสีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเป็นอยู่ของคนงานที่อาศัย มีที่อยู่อาศัยที่ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยมาตรฐานได้กำหนดว่า ที่อยู่อาศัยจะต้องสามารถทนต่อภาวะแวดล้อมต่างๆได้ ทั้งความร้อนของอากาศ และ

ความคงทนถาวรต่อลมพายุ ลักษณะที่อยู่ของแรงงาน จัดว่ามีความเป็นอยู่ใกล้เคียงหรือต่ำกว่าในบางกรณีของกลุ่มคนจนเมือง ทั้งนี้เนื่องจากที่อยู่อาศัยของแรงงานก่อสร้างเป็นลักษณะอาคารไม่ถาวร การก่อสร้างห้องพักใช้เวลาไม่มาก สามารถรื้อถอนและสร้างเสร็จได้รวดเร็ว ลักษณะห้องพักแรงงานส่วนใหญ่จะไม่มิกำลังน้ำต่าง หรือมีเพียง 1 ช่องเท่านั้น ลักษณะหน้าต่างจะเป็นหน้าต่างเจาะจากผนังสังกะสี เพื่อใช้ระบายอากาศ และคลายความร้อนไปได้บ้าง

สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักของแรงงาน ที่มีมากที่สุดและมีความจำเป็นมากที่สุดได้แก่ หม้อหุงข้าว กะทะ ไฟฟ้า และพัดลม หม้อหุงข้าวและกะทะไฟฟ้ามีความจำเป็นในการทำอาหาร ประหยัดเวลาและสะดวก ส่วนพัดลมเพื่อคลายความร้อนภายในห้องพัก สิ่งบันเทิงได้แก่ วิทยุ เพื่อความบันเทิง ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดและมีราคาถูก

นอกจากนี้สาธารณูปโภคต่างๆได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ทางน้ำข้างจะเป็นผู้จัดหาให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ด้วยเหตุนี้อาจจะเป็นสาเหตุให้ค่าจ้างแรงงานของแรงงานก่อสร้างต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด ส่วนห้องน้ำห้องส้วมบริเวณที่พักอาศัย ถ้าเป็นห้องส้วมจะปลูกสร้างบริเวณมุมใดมุมหนึ่ง และใกล้กับบริเวณก่อสร้าง โดยเป็นส่วนหลวมกันด้วยสังกะสี จำนวนห้องส้วมจะขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานก่อสร้างที่ที่พักอาศัย ห้องน้ำแรงงานจะสร้างขึ้นด้วยการก่อบล็อกคอนกรีตแบบเรียบ สำหรับกักเก็บน้ำใช้ โดยใช้ร่วมกันทั้งหมด หรือถ้าเป็นบริเวณก่อสร้างขนาดเล็ก จะใช้ถังน้ำม้น 200 ลิตรกักเก็บน้ำ การใช้ห้องน้ำห้องส้วมในช่วงเช้าหรือช่วงเลิกงาน แรงงานจึงต้องมีความเป็นระเบียบวินัย ในการใช้ห้องน้ำห้องส้วม

### 3. คุณลักษณะด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของแรงงาน

การวิเคราะห์สรุปผลจะนำเสนอข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของแรงงาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้พบว่า แรงงานส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 21-30 ปี รองลงมาคือผู้ตอบในกลุ่มอายุ 31-40 ปี ซึ่งทั้งสองกลุ่มอายุนับเป็นชั้นที่ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นวัยทำงาน น่าจะให้ข้อมูลเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของครอบครัวแรงงานก่อสร้างได้ดีกว่ากลุ่มอายุอื่น แรงงานที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 85 ที่เหลือเป็นเพศหญิง ซึ่งเป็นปกติในการสำรวจที่หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ส่วนเพศหญิงที่ให้สัมภาษณ์เนื่องจากทางหัวหน้าครอบครัวที่เป็นชายไม่อยู่หรือให้ฝ่ายหญิง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ แรงงานที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จบ

การศึกษาประถมศึกษา(ร้อยละ80.0)ซึ่งเป็นปกติของผู้มีรายได้น้อย ที่ไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับที่สูงได้ อีกทั้งงานก่อสร้างเป็นงานที่ต้องมีการย้ายสถานที่ก่อสร้างหรือที่พักอาศัยตลอดเวลา ทำให้มีความยากลำบากในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน

สำหรับสถานภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่(ร้อยละ58.0) คนงานที่ให้สัมภาษณ์จะมีครอบครัวแล้ว พักอาศัยและทำงานก่อสร้างด้วยกันในสถานที่ก่อสร้าง ซึ่งนับว่าเป็นปกติของผู้ที่มีอาชีพคนงานก่อสร้างถ้ามีครอบครัวจะอาศัยและทำงานในสถานที่ก่อสร้าง มีข้อน่าสังเกตว่าคนงานก่อสร้างขนาดเล็กมีสัดส่วนมากกว่าคนงานก่อสร้างขนาดกลาง อาจเนื่องมาจากงานก่อสร้างขนาดเล็กใช้แรงงานน้อยและมีความเป็นครอบครัวมากกว่าคนงานขนาดกลาง และอาจเนื่องจากงานก่อสร้างขนาดกลางเป็นงานที่ต้องใช้แรงงานมาก พื้นที่ที่จะจัดหาที่อยู่อาศัยในสถานที่ก่อสร้างมีน้อย ทำให้นายจ้างต้องการคนงานที่เป็นสัดส่วนมากกว่าผู้ที่มีครอบครัวแล้ว เรื่องของคนงานก่อสร้างในการวิจัยครั้งนี้ ต้องการศึกษาเฉพาะบุตรคนงานก่อสร้างที่ยังไม่ได้ศึกษา และอาศัยอยู่กับพ่อแม่ในสถานที่ก่อสร้าง พบว่าคนงานส่วนใหญ่ที่มีบุตรที่ยังไม่ได้เข้าเรียน (ร้อยละ50.2)มีบุตรที่ยังไม่ได้เข้าเรียน 2 คน (ร้อยละ35.5) มีจำนวน 1 คน และพบว่าส่วนใหญ่(ร้อยละ42.0)ให้พักอาศัยอยู่กับญาติที่ต่างจังหวัด รองลงมา(ร้อยละ31.0) จะพักอาศัยกับพ่อแม่ที่สถานที่ก่อสร้าง มีข้อน่าสังเกตว่าคนงานขนาดกลางส่วนใหญ่จะให้บุตรพักกับญาติที่ต่างจังหวัด อาจเนื่องมาจากสถานประกอบการขนาดกลางไม่เหมาะสมที่ให้บุตรพักกับพ่อแม่บริเวณสถานที่ก่อสร้าง เพราะบริเวณก่อสร้างคับแคบและอาจเกิดอันตรายได้

ภูมิถิ่นกำเนิดของคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่(ร้อยละ55.0) มาจากภาคอีสาน ซึ่งสอดคล้องกับการตอบของนายจ้างที่เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ที่ตอบว่าคนงานส่วนใหญ่มาจากทางภาคอีสานเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพทมิษฐ์ ไชยสูตร ที่ทำวิจัยเรื่อง "ปัญหาความต้องการและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสหภาพแรงงานสำหรับผู้ใช้แรงงานก่อสร้าง " พ.ศ. 2532 ที่ตอบว่าคนงานก่อสร้างทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากภาคอีสาน รองลงมามีภูมิลำเนาจากภาคกลาง และภาคเหนือตามลำดับ ส่วนอาชีพดั้งเดิมก่อนที่จะมาประกอบอาชีพคนงานก่อสร้างนั้นโดยส่วนใหญ่(ร้อยละ54.0)มีอาชีพเดิมเป็นชาวนา รองลงมาไม่เคยประกอบอาชีพอื่นเลย โดยเริ่มอาชีพก่อสร้างเป็นอาชีพแรก มีข้อน่าสังเกตและการให้สัมภาษณ์ของคนงานว่า อาชีพที่ทำงานก่อสร้างเป็นอาชีพแรก เนื่องจากประกอบอาชีพตามญาติพี่น้อง หรือประกอบอาชีพตามบิดามารดา

ด้านความสามารถในการอ่านหนังสือ พบว่าคนงานก่อสร้างทั้งขนาดเล็ก และขนาดกลางมีส่วนน้อยที่ไม่สามารถอ่านหนังสือออกได้ จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่มีอายุมาก และไม่เคยศึกษาเล่าเรียนหรือจบระดับการศึกษาภาคบังคับมาก่อน คนงานส่วนใหญ่มีความสามารถพออ่านออก

ได้(ร้อยละ62) โดยคนงานขนาดเล็กมีความสามารถในการอ่านได้ดีกว่า (ร้อยละ41.7) มากกว่าคนงานขนาดกลาง(ร้อยละ27.5) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการอ่านหนังสือ หรือการรู้หนังสือในประเทศไทย มีการเรียนรู้มากขึ้นอย่างมาก

การอพยพโยกย้ายเข้ามาทำงานของคนงานก่อสร้างในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่มาแล้วประมาณ 1-3 ปี รองลงมา 4-5 ปีซึ่งแสดงว่าการเข้ามาอาศัยและทำงานในกรุงเทพฯ เกิดขึ้นตามภาวะการขยายตัวของภาวะงานก่อสร้าง ซึ่งภาวะงานก่อสร้างเมื่อ 3-5 ปีก่อน มีอัตราการขยายตัวที่สูงมาก

อย่างไรก็ตามการอพยพเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ คนงานก่อสร้างไม่ค่อยนิยมที่จะเปลี่ยนมาอาศัยจำ ไม่มีความจำเป็น โดยส่วนใหญ่ที่สัมภาษณ์คนงานจะเปลี่ยนมาอาศัยมาเพียง 1-2 คน(ร้อยละ41.0) รองลงมาเปลี่ยนมาอาศัยมาแล้ว 3-5 คน จากข้อมูลมีข้อสังเกตว่าคนงานขนาดเล็ก และกลางไม่ค่อยจะเปลี่ยนมาอาศัยบ่อย คนงานที่เปลี่ยนมาอาศัยบ่อยให้สัมภาษณ์ว่าเกิดจากงานที่ทำอยู่หมดโครงการ หรือว่าทางนายจ้างมีปัญหาทางการเงิน หรือจ่ายค่าแรงไม่ตรงตามเวลา ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนมาอาศัยบ่อย

ทางด้านการทำงานในแต่ละวัน พบว่าคนงานส่วนใหญ่ทำงานแบบไม่มีวันหยุด ตลอดทั้งเดือน ซึ่งเมื่อหยุดงานแล้วจะ ไม่ได้รับค่าจ้างแรงงาน และงานที่ทำไม่แน่นอน บางเดือนงานอาจจะไม่มี ทำให้รายได้ที่ได้รับเป็นรายวันจะน้อยลงตามไปด้วย บางเดือนงานมากต้องทำงานไม่มีวันหยุด โดยส่วนใหญ่คนงานจะหยุดงานตอนเงินค่าจ้างออก ซึ่งจะออกทุกวันที่ 1 และ 15 ของเดือน การทำงานของคนงานขนาดเล็กและขนาดกลางจะทำงานวันละ 9 ชั่วโมง อยู่ระหว่างเวลา 7.30-17.30 มีพักเที่ยง 1 ชั่วโมง คือระหว่างเวลา 12.00-13.00 นาฬิกา รองลงมาทำงานวันละ 8.5 ชั่วโมง อยู่ระหว่าง7.30-17.00 นาฬิกา จะเห็นได้ว่าการทำงานของคนงานยังไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายแรงงานกำหนด ที่กำหนดให้การทำงานไม่เกินวันละ8 ชั่วโมง มีข้อสังเกตว่าคนงานขนาดกลางมีส่วนช่วงระยะเวลาการทำงานน้อยกว่าคนงานขนาดเล็ก อาจจะเกิดจากคนงานของสถานก่อสร้างขนาดกลางบางแห่งมีความรับผิดชอบในเรื่องกฎหมายแรงงาน หรืออาจจะเห็นว่าคนงานขนาดเล็กอาศัยอยู่ในบริเวณสถานที่ก่อสร้าง ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมาทำงาน จึงสามารถเริ่มเวลาทำงานได้เร็วกว่า การทำงานล่วงเวลาของคนงานพบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างคนงานขนาดเล็กและขนาดกลาง แสดงให้เห็นว่างานก่อสร้างขนาดกลางมีงานทำมากกว่าขนาดเล็ก และบางครั้งต้องทำงานในเวลากลางคืนเพิ่ม เนื่องจากคนงานมีน้อยและเป็นงานเร่งด่วน

ด้านรายได้- รายจ่ายของคนงานก่อสร้างที่อาศัยอยู่ในบริเวณสถานที่ก่อสร้าง ส่วนใหญ่รายได้เป็นรายวัน และรายได้นั่นเอง บางเดือนมีรายได้ทุกวัน บางเดือนมีรายได้น้อย ซึ่งขึ้นอยู่กับ

ปริมาณงานก่อสร้าง คนงานก่อสร้าง โคขปคิจจะ ได้ค่าแรงรายวันแตกต่างกัน แล้วแต่อาชีพของแต่ละคน ถ้าเป็นช่างไม้ ช่างปูน หรือช่างที่ใช้ฝีมือแรงงาน ก็จะมีค่าแรงมากกว่าคนงานที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ เช่น กรรมกร คนงานที่ได้ข้อมูลมา ช่างไม้จะได้ค่าแรงอยู่ระหว่าง 126-150 บาท ช่างปูนได้ค่าแรงอยู่ระหว่าง 176-200 บาท กรรมกรได้ค่าแรงอยู่ระหว่าง 126-150 บาท เมื่อประมาณรายได้ของครอบครัวพบว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยรายได้ครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นรายได้ของสามีและภรรยา รวมกัน อยู่ระหว่าง 5,001-7,500 บาท (ร้อยละ 39) รองลงมา มีรายได้ครอบครัว 3,001-5,000 บาท มีชี้นำสัง เกตุว่าคนงานขนาดกลางมีรายได้ของครอบครัวค่อนข้างสูงกว่าคนงานขนาดเล็ก แสดงให้เห็นว่าคนงานขนาดกลางมีความมั่นคงกว่าคนงานขนาดเล็ก ด้านรายจ่ายของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 2,001-3,000 บาท รองลงมา 3,001-4,000 บาท และ 1,000-2,000 บาท หรือเฉลี่ยต่อเดือน 3,627 บาท จากการสัมภาษณ์ รายจ่ายหลักของคนงานได้แก่ค่าอาหาร

เมื่อพิจารณารายได้และรายจ่ายแล้ว จะเห็นว่าคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้ ถึงแม้ว่ามีรายได้น้อย แต่รายจ่ายก็น้อยเช่นกัน อาจเนื่องมาจากคนงานไม่ต้องเสียค่าเช่าที่อยู่อาศัย เพราะปัจจุบันก็จะพักอาศัยในสถานที่ก่อสร้างที่นายจ้างจัดหาให้ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้คนงานมีความเพียงพอของรายได้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ (ร้อยละ 75.0) และด้วยความมั่งคั่งสามารถเก็บออมได้โดยเฉลี่ยเดือนละประมาณ 900 บาทต่อครอบครัว โดยคนงานยังนิยมที่จะเก็บออมในรูปของเงินสดมากกว่าการฝากธนาคารหรือเก็บออมในรูปแบบอื่น อาจจะเป็นเพราะว่าการทำงานในชีวิตประจำวันที่ต้องทำงานตั้งแต่เช้า 7.30 ถึงเย็น 17.30 นาฬิกา ทำให้คนงานไม่สะดวกที่จะเก็บออมโดยการฝากธนาคารได้

อย่างไรก็ตาม ยังมีคนงานบางส่วนที่การทำงานในเมืองปัจจุบัน รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต บางช่วงจำเป็นที่จะต้องมีการกู้ยืม โดยส่วนใหญ่จะกู้ยืมจากนายจ้าง ซึ่งนายจ้างจะให้ยืมและหักผ่อนทีหลัง เมื่อเงินค่าจ้างออก มีบ้างที่จะยืมจากเพื่อนร่วมงาน หรือขอยืมจากญาติพี่น้อง ซึ่งในส่วนนี้สามารถแบ่งเบาภาระของคนงานไปได้บ้าง

ด้านสุขภาพอนามัย ปรากฏว่าคนงานส่วนใหญ่จะมีสุขภาพแข็งแรงดี ไม่ค่อยจะเจ็บป่วย อาจเนื่องจากความเคยชินกับการทำงาน ส่วนที่เจ็บป่วยโดยส่วนใหญ่จะเป็นไข้หวัด รองลงมาปวดศีรษะ ซึ่งคนงานก่อสร้างบางครั้งต้องทำงานกลางแจ้งตลอดเวลา ทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ จากการวิจัยพบว่าคนงานที่เจ็บป่วยยังนิยมที่จะซื้อยามารับประทานเอง (ร้อยละ 78) ซึ่งเป็นการรักษาที่ผิดวิธี เนื่องจากคนงานไม่มีความรู้ และไม่ยอมไปหาหมอที่คลินิกหรือโรงพยาบาล คนงานให้เหตุผลว่าการไปคลินิกหรือโรงพยาบาล ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก คนงานมีรายได้น้อยและไม่สะดวก อีกทั้งไม่สามารถเบิกค่า

รักษาพยาบาลได้ รองลงมาจะไปหาหมอที่คลินิก(ร้อยละ 41.0) ซึ่งคนงานนิยมไปหาหมอที่คลินิกมากกว่าโรงพยาบาล อาจเนื่องจากโรงพยาบาลของเอกชนค่าใช้จ่ายสูงกว่า คลินิกหรือโรงพยาบาลของรัฐก็ไม่สะดวกในการเดินทางหรืออยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย

การเกิดอุบัติเหตุในสถานที่ก่อสร้าง เกิดได้ง่ายมาก และเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย ยิ่งถ้าเป็นอาคารสูง โดยเฉพาะสถานประกอบการขนาดกลาง ซึ่งจะต้องทำงานก่อสร้างอาคารสูงไม่ต่ำกว่า 3 ชั้น จากข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่จะเกิดจากอุบัติเหตุจากตะปูตำ รองลงมาเกิดจากขาดแคลนจากเครื่องมือก่อสร้าง

อย่างไรก็ตามอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นล้วนเกิดจากความประมาท เลินเล่อ และขาดความเป็นระเบียบวินัยในสถานที่ก่อสร้าง ทั้งของคนงานเองและนายจ้าง ซึ่งควรหามาตรการต่างๆ ในการป้องกัน ไม่ว่าจะเป็นการปลูกจิตสำนึกในการป้องกัน หรือการออกกฎระเบียบต่างๆ

การเบิกค่ารักษาพยาบาลของคนงาน กรณีเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุในเวลางาน มีความแตกต่างกัน ถ้าเจ็บป่วยโดยไม่สามารถทำงาน ส่วนใหญ่(ร้อยละ 89.0) จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง มีส่วนน้อย(ร้อยละ 20.0)ที่สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้เต็ม แตกต่างกับกรณีเกิดอุบัติเหตุ ถ้าเกิดอุบัติเหตุในเวลางาน คนงาน (ร้อยละ 41.0)สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้เต็ม หรืออย่างน้อยเบิกได้บางส่วน(ร้อยละ 41.0) จากการวิจัยพบว่า คนงานคนงานขนาดเล็กสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลเวลาเกิดอุบัติเหตุได้เต็ม ในสัดส่วนมากกว่าขนาดกลาง อาจเนื่องจากการเกิดอุบัติเหตุของคนงานขนาดเล็กเป็นอุบัติเหตุเล็กๆน้อยๆ ซึ่งตัวเลขดังกล่าวถือว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่นายจ้างได้ให้ความสำคัญของคนงานก่อสร้าง

การคุ้มครองของคนงานก่อสร้าง โดยส่วนใหญ่(ร้อยละ 75.0)คุ้มครองเป็นทุกคน ความดีในการคุ้มครองขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่(ร้อยละ 45.0)จะคุ้มครองหลังเลิกงานบ้างเป็นบางเวลา หรือนานๆคุ้มครอง มีเพียงส่วนน้อยที่ตอบว่านานๆคุ้มครอง มีข้อสังเกตว่าคนงานก่อสร้างที่ตอบว่านานคุ้มครองเพียงร้อยละ 2.0 อาจจะน้อยกว่าความเป็นจริง อย่างไรก็ตามคนงานก่อสร้างส่วนใหญ่ชอบคุ้มครองเหล่าพอสมควร ซึ่งเป็นปกติโดยทั่วไปของผู้ใช้แรงงาน

จากการที่คนงานก่อสร้างส่วนใหญ่มีอาชีพดั้งเดิมเป็นชาวนา และปัจจุบันทำงานก่อสร้าง ทำให้คนงานบางส่วนยังต้องกลับบ้านเพื่อเก็บเกี่ยวพืชผลตามฤดูกาล หรือช่วยเกี่ยวข้าว คนงานก่อสร้างจะลากลับบ้านปีละ 1-3 ครั้งละประมาณ 30 วัน ส่วนการลากลับในช่วงเวลาเทศกาลต่างๆนั้น คนงานก่อสร้างจะลากลับเฉพาะช่วงเทศกาลที่มีการหยุดติดต่อกันหลายวัน เช่น เทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ เข้าพรรษา หรือตรุษจีน เป็นต้น โดยจำนวนวันที่ลากลับจะขึ้นอยู่กับเทศกาลด้วย เทศกาลสงกรานต์จะลากลับบ้านติดต่อกันหลายวันมากที่สุด คือประมาณ 5-7 วัน หรือบางคนลากลับมากกว่า

1 สัปดาห์ แต่ถ้าเป็นเทศกาลที่มีวันหยุดเพียงวันเดียว คนงานส่วนใหญ่จะไม่หยุดงาน

#### 4. ทัศนคติของคนงานที่มีต่อความเป็นอยู่

ความคิดเห็นของคนงานในเรื่องค่าจ้างแรงงาน สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกต้องการปรับเพิ่มมากกว่าเป็นอยู่ เนื่องจากค่าครองชีพต่างๆสูงขึ้นมาก ไม่สามารถดำรงชีพได้ ส่วนกลุ่มที่สองบอกว่าเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากว่าคนงานมีความมั่งคั่งในสิ่งต่างๆ และไม่มีโอกาสใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยได้

ความคิดเห็นเรื่องความต้องการจะทำงานก่อสร้างตลอดไปหรือไม่ โดยส่วนใหญ่ตอบว่าไม่แน่นอน ซึ่งอธิบายได้ว่าอาชีพงานก่อสร้างเป็นงานที่ไม่ค่อยมีความมั่นคง มีงานบ้างไม่มีงานบ้าง ในบางเดือน แต่งานที่ทำเป็นงานหนัก อีกทั้งรายได้ไม่แน่นอนในแต่ละเดือน ทำให้บางรายต้องกลับภูมิลำเนาเดิมเพื่อหารายได้ทางการเกษตร ดังนั้นลักษณะในงานอาชีพ ภูมิลำเนาเดิม มีความสัมพันธ์หรือเป็นตัวกำหนดในการเลือกประกอบอาชีพ

ความคิดเห็นในเรื่องความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยที่นายจ้างจัดให้ ส่วนใหญ่จะให้ความพอใจอาจเป็นเพราะว่าคนงานมีความเคยชินในที่อยู่อาศัย และยอมรับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งต้องมีการโยกย้ายตลอดเวลาเมื่องานก่อสร้างที่ทำอยู่เสร็จสิ้นลง อีกทั้งห้องพักที่นายจ้างจัดให้ หรือว่าค่าสาธารณูปโภคต่างๆทั้งน้ำและไฟฟ้า นายจ้างจะเป็นผู้ออกให้ทั้งหมด ความต้องการในการปรับปรุงนั้น คนงานส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะ ต้องการปรับปรุง เนื่องจากที่พักอาศัยเป็นที่พักชั่วคราว อยู่อาศัยไม่กี่เดือนก็ ต้องโยกย้ายอีก

ความคิดเห็นด้านความแข็งแรงและพื้นที่ห้องของคนงาน ส่วนใหญ่มีความพอใจและแสดงให้เห็น การยอมรับสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม ซึ่งความแข็งแรงจะพอเพียงหรือพอใช้ในช่วงระยะเวลาที่พักอาศัยเท่านั้น การถ่ายเทอากาศของห้องพักคนงานไม่ดีเท่าที่ควร รวมทั้งอุณหภูมิภายในห้องพักคนงานด้วย ซึ่งร้อนอบอ้าวมากในตอนกลางวัน ส่วนกลางคืนต้องใช้เวลามากหลายชั่วโมง ในการคลายความร้อนของผนังและหลังคาที่เป็นวัสดุประเภทสังกะสี เป็นวัสดุที่ดูดความร้อนและเป็นตัวนำ และเป็นวัสดุที่ไม่มีความเหมาะสมในการใช้เป็นวัสดุในการก่อสร้างสำหรับที่พักอาศัย



## 5. สภาพปัญหาในการอยู่อาศัยของแรงงาน

ได้สรุปปัญหาต่างๆของแรงงานในบริเวณที่พักอาศัยได้ดังนี้

5.1 ปัญหาห้องพักของแรงงานมีความเป็นอยู่ที่คับแคบมาก อยู่กันอย่างหนาแน่น วัสดุที่ทำด้วยสังกะสีเป็นอุปสรรคในการอยู่อาศัย เนื่องจากเป็นวัสดุที่ดูดความร้อน และคลายความร้อนได้ช้า ทำให้ต้องอาศัยพัดลมหรือรอช่วงเวลาในการคลายความร้อน เวลานอนต้องเปิดประตูเพื่อให้ลมพัดผ่าน อันอาจจะก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ อีกทั้งวัสดุที่ใช้ไม่มีความคงทน

5.2 ชั่วโมงการทำงานยังมากกว่ากฎหมายแรงงานกำหนด โดยส่วนใหญ่คนงานยังต้องทำงานวันละมากกว่า 8-9 ชั่วโมง และยังต้องทำงานทุกวัน ไม่มีวันหยุด

5.3 รายได้เฉลี่ยต่อวัน กรรมกรยังมีรายได้ต่ำกว่ารายได้ขั้นต่ำของรัฐที่กำหนดไว้ โดยกรรมกรมีรายได้ต่อวันเพียง 128.67 บาท ขณะที่ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำเมื่อปี 2538 อยู่ที่วันละ 145 บาท

5.4 จากการสำรวจพบว่ายังมีลูกคนงานก่อสร้างที่ถึงวัยเรียนแล้ว แต่ยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ที่สถานที่ก่อสร้าง ทำให้อาจเกิดอันตรายจากสิ่งก่อสร้างได้

5.5 ด้านสุขภาพอนามัย เมื่อเจ็บป่วยคนงานยังต้องพึ่งหาซื้อยารับประทานเองตามร้านขายยาทั่วไป ซึ่งเป็นวิธีที่ผิด อันเนื่องจากขาดความรู้และมีรายได้น้อย

5.6 ด้านสวัสดิการ คนงานก่อสร้างไม่ค่อยได้สวัสดิการเท่าที่ควร เช่น ไม่มีการการลาป่วย ไม่มีลาหยุดในเทศกาล ไม่สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย อีกทั้งไม่มีการประกันอุบัติเหตุ แสดงให้เห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของคนงานแตกต่างจากอาชีพอื่นอย่างเห็นชัด

## 6. การจัดหาที่อยู่อาศัยให้คนงานของนายจ้าง

จากการวิจัยพบว่า นายจ้างที่เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างจะเป็นผู้จัดหาที่อยู่อาศัยให้คนงาน ได้พักในบริเวณก่อสร้าง เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการที่จะต้องเช่าพื้นที่นอกบริเวณก่อสร้าง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานและพื้นที่ว่างของบริเวณก่อสร้าง บางครั้งนายจ้างจะต้องจัดที่พักให้คนงานนอกบริเวณก่อสร้าง และจัดรถรับส่งถึงสถานที่ก่อสร้าง ถ้าเช่าพื้นที่ใกล้ๆสถานที่ก่อสร้างคนงานจะเดินทางไปกลับระหว่างสถานที่ก่อสร้างและห้องพักคนงาน การกำหนดค่าเช่าหรือค่าแถม่างสร้างบ้านพักคนงาน

นายจ้างจะเป็นคนกำหนดเอง รวมทั้งรูปแบบและวัสดุบ้านพักคนงาน แสดงให้เห็นว่านายจ้างมีการควบคุมต้นทุนในการดำเนินงานก่อสร้างอาคาร เนื่องจากค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกิดขึ้น อาจถือว่าเป็นส่วนผลกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งบางครั้งที่นายจ้างคำนึงถึงการประหยัดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับคนงาน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนงานก่อสร้างกลับแย่ลง

ลักษณะของบ้านพักคนงาน จะเป็นลักษณะชั้นเดียว ผนังและหลังคาเป็นวัสดุสังกะสี เนื่องจากมีราคาถูกและการติดตั้งได้ง่ายและรวดเร็วมาก สามารถสร้างเสร็จภายในวันเดียว ถ้าสถานที่ก่อสร้างใดที่ใช้แรงงานมาก และพื้นที่ว่างมีน้อย ก็จะปลูกบ้านพักคนงานเป็นแถว 2 ชั้น มุงและบุผนังด้วยสังกะสีเช่นเดียวกัน ส่วนขนาดของห้องพักมีขนาดพื้นที่ประมาณ 7-9 ตารางเมตร และอาศัยอยู่ห้องละประมาณ 2-3 คน ซึ่งพื้นที่และความหนาแน่นดังกล่าวต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดมาก<sup>7</sup> พื้นที่ดังกล่าวคนงานจะใช้เป็นอเนกประสงค์ ทั้งในการนอนพักผ่อน หุงอาหาร หรือทานข้าวในห้องเดียวกัน และระยะเวลาพักอาศัยของขนาดเด็กและขนาดกลางมีความแตกต่างกัน ขนาดเด็กจะพักอาศัยไม่เกิน 1 ปี ส่วนคนงานขนาดกลางจะพักอาศัยประมาณ 1 ปีขึ้นไป

ส่วนค่าใช้จ่ายในการปลูกสร้างห้องพักคนงาน พบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,000-3,000 บาทต่อห้อง ซึ่งราคาคงกล่าวถือว่าถูกมากสำหรับการสร้างที่พักอาศัยสำหรับคนงาน ส่วนค่าใช้จ่ายต่างๆที่คนงานใช้เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า หรือแม้กระทั่งค่าเช่าพื้นที่ในการสร้างห้องพัก นายจ้างจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด

และปัญหาในที่พักอาศัยที่นายจ้างประกอบอยู่ ส่วนใหญ่จะได้แก่ความแออัดของสถานที่ก่อสร้าง ซึ่งพื้นที่ที่จะสร้างห้องพักไม่เพียงพอ ทำให้อยู่กันอย่างแออัดมาก ซึ่งวิธีที่ช่วยได้จะต้องปลูกเป็นห้องพัก 2 ชั้น หรือการเช่าพื้นที่ใกล้ๆอยู่อาศัย ปัญหารองลงมาคือปัญหาเรื่องความสะอาด อันเกิดจากสภาพพื้นที่บางแห่งชั้นและ ไม่มีบริเวณทิ้งขยะ อีกทั้งคนงานขาดการดูแลสุขภาพความสะอาด อันอาจเป็นบ่อเกิดของการแพร่เชื้อโรคต่างๆได้ ปัญหาอื่นๆได้แก่ การทะเลาะวิวาท การลักขโมย ปัญหาการพนัน เป็นต้น

วิธีการแก้ปัญหาของนายจ้าง ส่วนใหญ่จะเรียกกล่าวตักเตือนก่อน เมื่อเห็นว่าถ้าไม่สามารถควบคุมหรือไม่เชื่อฟังของคนงานแล้ว ถึงจะมีการย้ายหรือไล่ออก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

<sup>7</sup>วิศกรรมสถานแห่งประเทศไทย, มาตรฐานและแบบก่อสร้างอาคารชั่วคราวสำหรับคนงานก่อสร้างและสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน มาตรฐาน ว.ศ.ท. พิมพ์ครั้งที่ 2, 2537

ด้านความคิดเห็นของนายจ้าง เกี่ยวกับผู้มีการกำหนดมาตรฐานการอยู่อาศัยของบ้านพัก  
กคนงานให้มีมาตรฐานที่สามารถยอมรับได้ โดยผูกพันเกี่ยวกับการขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร นายจ้าง  
ได้ให้ความคิดเห็นว่า ขึ้นอยู่กับลักษณะของห้องพักคนงานว่าสามารถยอมรับได้มากน้อยแค่ไหน เนื่อง  
จากการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวอาจทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานสูงขึ้น



ศูนย์วิทยะทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาต่างที่กล่าวมา ทางด้านของผลงานก่อสร้างคงไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขปัญหาต่างได้ จึงเป็นหน้าที่ของนายจ้างหรือภาคเอกชนและรัฐบาลที่จะเข้ามาดูแลและมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ แก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับผลงานก่อสร้าง ทั้งทางด้านความจำเป็นพื้นฐานของการดำรงชีพ ด้านการประกอบอาชีพ เป็นต้น โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

#### บทบาทผู้ประกอบการ

##### ด้านการจัดสถานที่พักอาศัย

โดยทั่วไปจากการศึกษาพบว่า นายจ้างส่วนใหญ่ค่อนข้างที่จะมีความรับผิดชอบในการจัดที่อยู่อาศัย โดยได้จัดสถานที่พักอาศัยให้แก่คนงานทั่วไป และมีสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น อย่างไรก็ตามสภาพการอยู่อาศัยของคนงานยังต่ำกว่ามาตรฐานการอยู่อาศัย ทั้งในด้านสภาพห้องพัก จำนวนพื้นที่ห้องที่แออัดคับแคบ หรือวัสดุที่ใช้ในการปลูกสร้างยังเป็นวัสดุชั่วคราว ไม่มีความคงทนถาวรและเป็นวัสดุที่นำความร้อน ไม่เหมาะในการก่อสร้างเป็นที่พักอาศัย สิ่งเหล่านี้นายจ้างควรจะมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่สามารถดำเนินการได้ไม่มากนักน้อย โดยนายจ้างอาจจะลงทุนก่อสร้างห้องพักอาศัยจากชั่วคราวให้เป็นถาวรมากขึ้น เพื่อให้ความเป็นอยู่ของคนงานดีขึ้น โดยลงทุนเพียงครั้งแรกแล้วสามารถรื้อถอนไปใช้ต่อได้ อันจะทำให้ต้นทุนการก่อสร้างที่พักอาศัยให้คนงานน้อยลง ซึ่งผลดังกล่าวจะส่งผลให้กลับมาสู่ประสิทธิภาพในการทำงานของคนงานต่อนายจ้างสูงขึ้น

##### ด้านสวัสดิการต่างๆ

นอกจากสภาพที่อยู่อาศัยที่ควรให้ความสนใจแล้ว ปรากฏว่าทางด้านสวัสดิการต่างๆของคนงานที่พักอาศัยในสถานที่ก่อสร้าง ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสวัสดิการทางด้านสุขภาพและความปลอดภัย หรือความสามารถในการเบิกค่ารักษาพยาบาลเมื่อเวลาเจ็บป่วย หรือเมื่อได้รับอุบัติเหตุ การจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคจำหน่ายในราคาถูก สวัสดิการต่างเหล่านี้สามารถทำให้แบ่งเบาภาระของคนงาน และเป็นการเสริมสร้างกำลังในการทำงาน

### คำนำตั้งคม

จากการศึกษาสำรวจในสถานที่ก่อสร้างยังพบว่า บุตรของแรงงานที่ยังไม่ได้เข้าเรียนหรือใกล้วัยเรียน ซึ่งมีอายุระหว่าง 3-6 ปี กลุ่มอายุเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ถูกปล่อยปละละเลย โดยอาศัยอยู่กับพ่อแม่บริเวณสถานที่ก่อสร้าง ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่ออันตรายจากงานก่อสร้างได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าภาคเอกชนหรือนายจ้าง ควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับบุตรคนงานก่อสร้าง ถ้าเป็นไปได้ก็อาจจะสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยอาจจะขอความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เพื่อที่จะทำให้เด็กเหล่านี้ปลอดภัยจากสิ่งก่อสร้าง และเป็นพัฒนาคุณภาพเด็กที่จะ เป็นอนาคตสำคัญของประเทศชาติ

### บทบาทของรัฐบาล

รัฐบาล โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น กระทรวงแรงงานและสวัสดิการตั้งคม ควรมีมาตรการช่วยเหลือหรือดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นสำหรับคนงานที่อาศัยในบริเวณสถานที่ก่อสร้าง ซึ่งบางแห่งคนงานยังไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม เช่น ค่าจ้างแรงงานที่คนงานบางกลุ่มยังได้ค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ ชั่วโมงการทำงานที่ทำงานวันละกว่า 9 ชั่วโมง การขาดขูดงาน การคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน สิ่งเหล่านี้ภาครัฐควรจัดเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบดูแล โดยเฉพาะสถานที่ก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลาง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลที่เป็นนายจ้างหรือผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานเท่าที่จะทำได้ อีกทั้งภาครัฐควรจะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน การพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งแก่นายจ้างและคนงานก่อสร้าง

การเคหะแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ดูแลด้านที่อยู่อาศัยของประชาชน ควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดที่อยู่อาศัยของนายจ้าง ในด้านการให้ความรู้ในการจัดที่อาศัยในบริเวณสถานที่ก่อสร้าง ให้ถูกสุขลักษณะและสภาพแวดล้อมต่างๆ โดยเฉพาะลักษณะของห้องพักคนงานให้ได้มาตรฐานของที่อยู่อาศัยเท่าที่จะทำได้ การก่อสร้างห้องน้ำห้องส้วมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

โดยสรุปแล้วชีวิตความเป็นอยู่ของคนงานยังต้องพึ่งผู้ประกอบการหรือนายจ้าง เป็นหลักใหญ่ ทั้งนี้นักวิจัยหรือนายจ้างให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่แก่คนงานบ้าง ตามความเหมาะสมของสภาพการทำงานหรือรายได้ที่ได้รับของผู้ประกอบการ คาดได้ว่าจะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการหรือนายจ้างด้านประสิทธิภาพการทำงานหรือความคุ้มค่าในการลงทุน

### 3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้อที่ทำการศึกษาวิจัย "ความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างขนาดเล็กและขนาดกลางในเขตกรุงเทพมหานคร" เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการใช้แรงงานก่อสร้าง และถึงเวลาแล้วที่จะต้องให้ความสนใจแก่แรงงานก่อสร้าง ซึ่งหัวข้อดังกล่าวศึกษาวิจัยเฉพาะแรงงานที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณก่อสร้าง และศึกษาวิจัยเฉพาะคนงานที่ทำงานในอาคารพักอาศัยเท่านั้น สิ่งที่จะควรจะทำการวิจัยต่อไปสำหรับผู้ที่มีความสนใจเรื่องแรงงานก่อสร้าง ได้แก่ การศึกษาคนงานก่อสร้างที่ทำงานก่อสร้างไม่ใช่อาคารพักอาศัย เช่นงานก่อสร้างสาธารณูปโภค งานก่อสร้างโยธา เนื่องจากงานดังกล่าวคนงานส่วนใหญ่ไม่สามารถพักอาศัยในบริเวณก่อสร้างได้ จำเป็นที่จะต้องจัดที่พักอาศัยให้ในบริเวณใกล้เคียง และต้องจัดรถรับส่ง

อีกหัวข้อหนึ่งคือ การพัฒนาปรับปรุงที่อยู่อาศัยของคนงาน ทั้งในด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบห้องพักอาศัยของคนงานให้ดีขึ้น และมีต้นทุนต่ำ สำหรับนายจ้างสามารถที่จะจัดหาให้คนงานได้อยู่อาศัยได้ โดยไม่ได้เป็นภาระแก่ตนเอง เพื่อให้คนงานมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

.....

ศูนย์วิทยพัทยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย